

מסורת הש"ס

- (א) [נעלם יע: וס"ג]
(ב) [נעלם יע: וס"ג]
(ג) [נעלם יע: וס"ג]
(ד) [נעלם יע: וס"ג]
(ה) [נעלם יע: וס"ג]
(ו) [נעלם יע: וס"ג]
(ז) [נעלם יע: וס"ג]
(ח) [נעלם יע: וס"ג]

גיליון הש"ס

תוס' ד"ה וילפא מופסקין
וב' אלא של ראש פסח
ש"ן ע"י מנחם לה ע"כ
תוס' ד"ה אלו תפילין:

רבינו הגאון

סוגיא כחייא בר רב דאמר
נועל הרגל שאין בה הכאה,
כי הרגל שיש בה הכאה
הכאה מוכחת עליו. (אור)
יוחנן קאי כוותיה, הלא
תראה כיון שהביא כיון
ר שמן בר אבא חסנא
של ימין והיה ראוי לו
(לחברא) של שמאל, שהיה
לנועל השמאל תחתה,
אמר לו עשייתה השמאל
מכה ואמרת בדרבך כיון
לה מכה היא שיש בה נעילה
נעילה סתם לפיכך בהכאה
לי של ימין. ש"מ דסבר
ר' יוחנן כי מי שאין עליו
מכה היא שיש בה נעילה
סתם, ומי שיש בה מכה
היא נשאתה יחיפה. ואדאמי
ר' יוחנן לטעמיה דאמר
כתפילין מה תפילין בשמאל
אף השמאל בשמאל. ואסקא
רב אשי דומנן דהוה לרב
כחנא דנועל של שמאל,
תחילה ואח"כ של ימין,
ויומנן חזינא דנועל של
ימין תחילה ואח"כ של
שמאל ולא קפיד. וקיייל
כוותיה דרב אשי דהוא
בבבא. ולא כתפילין ואם
יצא אינו חייב חטאת.
אסקא לישנא בברא אמר
רב ספרא לא תימא מתניתין
דקתני אם יצא אינו חייב
חטאת אליבא דמאן דאמר
שבת זמן תפילין הוא,
אלא אפילו למ"ד שבת
לאו זמן תפילין הוא חייב
חטאת ליכא. מ"ס דרך
מלבוש עבדין, והוצאה דרך
דזהו כדודו של ימין. כזולתו גרסינן
של ימין ברישא חוץ מחולץ. לא סימא
כו'. צפרק בתרא דעירובין (ד' 56):
מיימין פלוגמיהו צנמרא: דילמא.
שקיל להו מרישא אס כח לפנות
וממני להו ד' אמות: דמומחה גברא
ומומחה קמיע. שעשה אדם זה קמיע
זו לג' אנשים נעשה אדם זה מומחה
שריפא ג' אנשים והקמיע מומחה
שריפא כח זה ג' אנשים. א"כ שכתב
אדם זה ג' מיני קמיעים של ג' מיני
חללים לג' אנשים היינו איתמחי
גברא בכל קמיעים שעשה לעולם
ומומחה קמיעה שנעשית (קמיע וז)
לג' אנשים מחוץ זה בין שכתב רופא
זה בין שכתב רופא אחר נעשה
הקמיע מומחה: אלא כיון דאיתמחי
גברא. ג' מיני קמיעות לג' בני אדם
אע"ג דלא איתמחי קמיע שלא ריפא
קמיע זה אדם מעולם: מן המומחה.
משמע מאדם מומחה: ולא קפני
בזמן שאינו מומחה. דליהוי משמע

(א) נראה מה דרשנו ה' לו
ג' אמת כפועל דרשי ע"כ
ס"ל כחייא בר רב ע"כ.

במה אשה פרק ששי שבת

סא.

עין מושפט
נר מצוה

לכ א"מ פ"ט מהל' שבת
הלכה טו סמך לאין סה
טושי' א"מ ס"י ט"ז ספ"ק:
לכ א"מ טושי' א"מ ס"י ט
ספ"ק:
לכ א"מ פ"ט מהל' שבת
הלכה יד סמך לאין סה
טושי' א"מ ס"י ט"ז ספ"ק:
לכ א"מ פ"ט מהל' שבת
טושי' א"מ ט"ז ספ"ק:
ס:

מוסף תוספות

א. דהה"ל ס"ל לרב יוסף
דרבי יוחנן ברייתא שמעי
ל"ה אלא. מי ה"ר.
ג. [וברייתא לא קפידא
אלא לנועל על הסדר
ושלא ינועל פעמים של
ימין ופעמים של שמאל
ונ"י. ונ"י. ונ"י. ונ"י.
מס"ר: ג. דלכל חזר וחד
איכא שטמא. מי ה"ר.
ד. של כתב. רש"י.
ה. דליכא משום בית
הכסא הואיל ומחופות
עור. רש"י. ונ"י. מנחם
ל: מנחם אלג וע"י פ"ק.
ו. היינו. רש"י. ד. דכתיב
בהור. רש"י. ו. פריש"י
בעשה אדם קמיע זו
לשלושה אנשים נעשה
אדם זה מומחה שריפא
שלשה בני אדם והקמיע
מומחה שריפא כתב זה
קמיע שלשה אנשים, וקשה
לפירשו דהא אמרין
הקדוש מקורב"ל אומר דגרסינן לה
ספיר דאיתמחי קמיע דמיפסקו
לתפילין של יד דאין צריך לחלוק
כשצריך לנ"ה"כ אלא של ראש' משום
ש"ן: עד דמימחי גברא ומימחי
קמיע. ונראה לר"י שאם כתב לשם
אחד בשלש איגרות וריפאו שלשתן
ג' בני אדם כל אחד אדם אחד היינו
מומחי גברי וכאשר רפאו שלשתן
אדם אחד נעשה אדם אחד במומחה
מימחי גברא אלא דאין ודוקא לזו
לשם הוא מומחה אלא לשם חללים
לא דוקא שכתב הוא אלא אחר לא'
ואם כל אחת מאיגרות ריפא שלש
פעמים אפילו אדם אחד מומחה
שלשתן ואין הלשם מומחה כל מקום
שהוא אלא דווקא איגרת נעשה
השומת והיינו מומחה גברא ומומחה
קמיע שקמיע זה מומחה שריפא
שלש פעמים וכתבו אדם מומחה
שכתב שלשה קמיעין והועילו שלשתן:
אע"ג דלא מימחי קמיע. נראה
דכל שכן מימחי קמיע ולא
גברא שמתחת הרופא דמומחה לקמן
דזהמחא קמיע פשיטא ליה דאיתמחי
אפילו אחד גברא וזאתמחה גברא
מספקא ליה אי איתמחי בתלת קמיע
לחד גברא אי לא':
אע"ג דלא מימחי קמיע. קשה
לרש"י ל"ה כי משכחת לה
דאיתמחי גברא ולא קמיע כיון שהאיש
מומחה לכתוב לשם זה א"כ אגרת זו
שכתב דא"ל תועיל ואומר ר"י דנ"מ

רב נסים גאון

אמר רב ספרא לא תימא
אליבא דמאן דאמר שבת
לאו זמן תפילין הוא וכי.
משנתת עיקר דילא במסכת
עירובין בפרק המוצא
תפילין (דף צו) דתניא
ושמרת את החוקה הזאת
למנוחה, מימים ימימה
שבת לאו זמן תפילין היא,
כמו שאמרה הברייתא
דתניא ר' עקיבא אומר יכול
יניח אדם תפילין בשבתות
וימים טובים, וזהו ה"ל
לאות על ידך מי שעצורין
אות יצאו שבתות וימים
טובים שהן גופא איהו.
וחוקר בתלמוד לידע איהו.
תנא דקסבר שבת (לאו) זמן
תפילין. ונשאו ונתנו בדבר
זה הרבה עד שיקימו כי הוא

דעבד הכי עבד. פירוש' דברייתא לא פליגא ארצי יוחנן ולא ר' יוחנן אברייתא וה"פ כתפילין אע"ג דימין חשונה לענין זהן יד וזהן רגל וכן לענין חליצה יכול לנועל של שמאל תחילה דברייתא נמי קמ"ל דאע"ג דשמאל חשונה לתפילין יכול לנועל של ימין

תחילה וא"כ א"כ אמאי הקפיד רבי יוחנן על רב שמן שנתן לו של ימין כיון דיכול לנועל איהו שירצה תחילה ונראה לר"י דה"פ דעבד הכי עבד' מי שרצה לחבצ של שמאל משום מלות תפילין הרשות בידו ומי שרצה לחבצ של ימין יותר משום חשיבות של ימין הרשות בידו' ורבי יוחנן היה דרכו לחבצ כל שעה של שמאל יותר ורב שמן צר אלא (לא) היה יודע מנהגו: וס"י

רש"י דלוקא לענין קשירה הוא דחשיבא של שמאל טפי משום דחשיבות תפילין הוא בקשירה אלא איפכא לא ולהאי טעמא יש לנועל של ימין תחלה כמנהגים שאין צוה קשירה: ד"ל אלא מ"פסקי ואתי' לאתויינהו ד' אמות ברה"ר. קשה לר"י דלפיו לא חשיבין דילמא מיפסקו אסור משום דיומנין דאיתמחי לכה"כ ואתי' לאתויינהו ד"ל צרה"ר דהכי אמר לקמן גבי קמיע' ומתוך פ' הקונטרס משמע דלא גרס דילמא מיפסקו ופי' דילמא שקיל להו מראשו אס כח ליפנות והקדוש מקורב"ל אומר דגרסינן לה ספיר דאיתמחי קמיע דמיפסקו לתפילין של יד דאין צריך לחלוק כשצריך לנ"ה"כ אלא של ראש' משום ש"ן: עד דמימחי גברא ומימחי קמיע. ונראה לר"י שאם כתב לשם אחד בשלש איגרות וריפאו שלשתן ג' בני אדם כל אחד אדם אחד היינו מומחי גברי וכאשר רפאו שלשתן אדם אחד נעשה אדם אחד במומחה מימחי גברא אלא דאין ודוקא לזו לשם הוא מומחה אלא לשם חללים לא דוקא שכתב הוא אלא אחר לא' ואם כל אחת מאיגרות ריפא שלש פעמים אפילו אדם אחד מומחה שלשתן ואין הלשם מומחה כל מקום שהוא אלא דווקא איגרת נעשה השומת והיינו מומחה גברא ומומחה קמיע שקמיע זה מומחה שריפא שלש פעמים וכתבו אדם מומחה שכתב שלשה קמיעין והועילו שלשתן:

אע"ג דלא מימחי קמיע. נראה דכל שכן מימחי קמיע ולא גברא שמתחת הרופא דמומחה לקמן דזהמחא קמיע פשיטא ליה דאיתמחי אפילו אחד גברא וזאתמחה גברא מספקא ליה אי איתמחי בתלת קמיע לחד גברא אי לא':
אע"ג דלא מימחי קמיע. קשה לרש"י ל"ה כי משכחת לה דאיתמחי גברא ולא קמיע כיון שהאיש מומחה לכתוב לשם זה א"כ אגרת זו שכתב דא"ל תועיל ואומר ר"י דנ"מ

שאל אדם מחאמח שכתב ג' קמיעים ולא הועילו אלא הומחה קמיע מועיל אפילו אחד אדם מחאמח ואלא קתני בזמן שאינו מומחה. קשה לרש"י דילמא לעולם צעין תרייהו ואי הוה תני הוה משמע מומחה קמיע ולא גברא וי"ל דאין מומחה משמע שפיר צין אגברא צין אקמיע דהא לקמן תניא איהו קמיע מומחה כו' ומוקמינן לה לאתמחי גברא:

הא יש צרגלו מכה. איכא למידק דנפיק ביחיד והשאל צעי תלמודא דהי מרגליו נפיק: סנדל לשם צעיד. שלא ינגף צימדות הדרכים ויטעור הילכך כשוראין אותו לנעל ויודעין שיש צרגליו מכה אין מושיעין אותו שטוען את השני בידו אלא מכירין צו לפי מעשיו שפרסומיו

קשות ואינו מנטער צימדות הדרכים ולא נועלו אלא משום מכה ודיו צוה לצדו. ולשון רבותי' אי נמי מחכו עלה דלא חזו למכה לא שלף לה דמנטער צימדות הדרכים מחמת המכה: לשום טענוג עזיה. אדם איסטניס ורך ומכירין מתוך מעשיו שנעל נעלו אחת שהוא איסטניס וזו מכה מוכחת עלה ומצינן שהמכה מונעתו מלנועל ולא חשדי ליה. ולענין אחריו נמי לא מחייבי עליה: עשיו מכה. ורבי יוחנן סבירא ליה דנועל סנדלים נועל של שמאל תחילה ואח"כ של ימין וקס"ד דהכי קאמר ליה א"כ שאנעול זה שוב לא אנעול של שמאל אחריו והנני יואל ביחיד ועשית את זו של ימין כאילו היתה זה מכה. אלאמא קסבר צאונה שיש זה מכה נועל: ודילמא כר' חייא סבירא ליה. דלמר צאונה שאין זה מכה נועל והכי קאמר ליה א"כ הריני יואל ביחיד צו של ימין ועשית את רגלי של שמאל כאילו יש זה מכה דלאל ביחיד צאונה שאין זה מכה: ואורא ר' יוחנן. דלמר עשית מכה דשמעין מינה דאי הוה נעיל דיומין צירא תו לא הוה נעיל דשמאל בתריה לטעמיה דלמר דשמאל חשיבא: ספילין בשמאל. דליפילין בשמאלות (דף לז). מעל ידכה (ס) מלא יד כהה דהיינו שמאל שהיא כהה לענין תשמיש: הוה דר צוה. ולא עבדינן כר' יוחנן: אין הלכה. וכרבי יוחנן צעין למעמד: יואל ידי שניהם. עבד כתריויהו: וס"י דשמאלא קטר. מנא נעילת ימין קודמת לשמאל כי מנתינת וקשירת שמאל לשל ימין כר' יוחנן: חולץ של שמאל דזהו כדודו של ימין. כזולתו גרסינן של ימין ברישא חוץ מחולץ. לא סימא כו'. צפרק בתרא דעירובין (ד' 56): מיימין פלוגמיהו צנמרא: דילמא. שקיל להו מרישא אס כח לפנות וממני להו ד' אמות: דמומחה גברא ומומחה קמיע. שעשה אדם זה קמיע זו לג' אנשים נעשה אדם זה מומחה שריפא ג' אנשים והקמיע מומחה שריפא כח זה ג' אנשים. א"כ שכתב אדם זה ג' מיני קמיעים של ג' מיני חללים לג' אנשים היינו איתמחי גברא בכל קמיעים שעשה לעולם ומומחה קמיעה שנעשית (קמיע וז) לג' אנשים מחוץ זה בין שכתב רופא זה בין שכתב רופא אחר נעשה הקמיע מומחה: אלא כיון דאיתמחי גברא. ג' מיני קמיעות לג' בני אדם אע"ג דלא איתמחי קמיע שלא ריפא קמיע זה אדם מעולם: מן המומחה. משמע מאדם מומחה: ולא קפני בזמן שאינו מומחה. דליהוי משמע

(א) נראה מה דרשנו ה' לו
ג' אמת כפועל דרשי ע"כ
ס"ל כחייא בר רב ע"כ.

הא יש צרגלו מכה. איכא למידק דנפיק ביחיד והשאל צעי תלמודא דהי מרגליו נפיק: סנדל לשם צעיד. שלא ינגף צימדות הדרכים ויטעור הילכך כשוראין אותו לנעל ויודעין שיש צרגליו מכה אין מושיעין אותו שטוען את השני בידו אלא מכירין צו לפי מעשיו שפרסומיו קשות ואינו מנטער צימדות הדרכים ולא נועלו אלא משום מכה ודיו צוה לצדו. ולשון רבותי' אי נמי מחכו עלה דלא חזו למכה לא שלף לה דמנטער צימדות הדרכים מחמת המכה: לשום טענוג עזיה. אדם איסטניס ורך ומכירין מתוך מעשיו שנעל נעלו אחת שהוא איסטניס וזו מכה מוכחת עלה ומצינן שהמכה מונעתו מלנועל ולא חשדי ליה. ולענין אחריו נמי לא מחייבי עליה: עשיו מכה. ורבי יוחנן סבירא ליה דנועל סנדלים נועל של שמאל תחילה ואח"כ של ימין וקס"ד דהכי קאמר ליה א"כ שאנעול זה שוב לא אנעול של שמאל אחריו והנני יואל ביחיד ועשית את זו של ימין כאילו היתה זה מכה. אלאמא קסבר צאונה שיש זה מכה נועל: ודילמא כר' חייא סבירא ליה. דלמר צאונה שאין זה מכה נועל והכי קאמר ליה א"כ הריני יואל ביחיד צו של ימין ועשית את רגלי של שמאל כאילו יש זה מכה דלאל ביחיד צאונה שאין זה מכה: ואורא ר' יוחנן. דלמר עשית מכה דשמעין מינה דאי הוה נעיל דיומין צירא תו לא הוה נעיל דשמאל בתריה לטעמיה דלמר דשמאל חשיבא: ספילין בשמאל. דליפילין בשמאלות (דף לז). מעל ידכה (ס) מלא יד כהה דהיינו שמאל שהיא כהה לענין תשמיש: הוה דר צוה. ולא עבדינן כר' יוחנן: אין הלכה. וכרבי יוחנן צעין למעמד: יואל ידי שניהם. עבד כתריויהו: וס"י דשמאלא קטר. מנא נעילת ימין קודמת לשמאל כי מנתינת וקשירת שמאל לשל ימין כר' יוחנן: חולץ של שמאל דזהו כדודו של ימין. כזולתו גרסינן של ימין ברישא חוץ מחולץ. לא סימא כו'. צפרק בתרא דעירובין (ד' 56): מיימין פלוגמיהו צנמרא: דילמא. שקיל להו מרישא אס כח לפנות וממני להו ד' אמות: דמומחה גברא ומומחה קמיע. שעשה אדם זה קמיע זו לג' אנשים נעשה אדם זה מומחה שריפא ג' אנשים והקמיע מומחה שריפא כח זה ג' אנשים. א"כ שכתב אדם זה ג' מיני קמיעים של ג' מיני חללים לג' אנשים היינו איתמחי גברא בכל קמיעים שעשה לעולם ומומחה קמיעה שנעשית (קמיע וז) לג' אנשים מחוץ זה בין שכתב רופא זה בין שכתב רופא אחר נעשה הקמיע מומחה: אלא כיון דאיתמחי גברא. ג' מיני קמיעות לג' בני אדם אע"ג דלא איתמחי קמיע שלא ריפא קמיע זה אדם מעולם: מן המומחה. משמע מאדם מומחה: ולא קפני בזמן שאינו מומחה. דליהוי משמע דקפיד אמומחה קמיע עצמו. קמיע אינו אלא לשון קשר ודעיקרין של שרש קממיתא נמי קרייין קמיע: ולא טענפס. כלומר לא תימא דלא יאל אלא מי שצא עליו החולץ כבר פעם אחת: נכפה. היינו חולי שאדם נופל מחמתו לארץ ומכחו צראשו צמוחו ומפילו: אלא שלא יכפה. שכן ממשפחת נכפין ודואג שלא יכפה: בשיר

ר' מאיר. כדאמרין בסיפא אלא הוא תנא הוא דתניא המוצא תפילין מכניסין זוג זוג אחד איש ואחד אשה כו', כך כדן לא פליגי אלא בחדשות ובשונות אבל באשה לא פליגי דקסברי תפילין מצות עשה שיהיה חזק ונשית בה כסבור כי הוכחה חייבות. ומכלל דבריהם למדנו ש' מאיר ור' יהודה סברי שבת זמן תפילין היא. ודע דמי שסבר שבת לאו זמן תפילין היא הוה לא מצות עשה שהזמן גרמא לפי שהיא נהוגת בחול בלבד, ואלו חשיבו לה נשים בה כסבור כי הוכחה נהוגת בכל תת ואינה מיוחדת בזמן ידוע. כפי האשה נקנית (קדושין קח) אמרו מאן שפעת ליה דאמר תפילין מצות עשה שלא הזמן גרמא. ר' מאיר היא. ואמרו עד ולר' יהודה דאמר כי כמובין הבאין כאחד מלפנין ותפילין מצות עשה שלא הזמן גרמא. מאי איכא למימר. וזה הברייתא דפליגי בה ר' יוסי הגלילי ור' עקיבא עם הברייתא בתראה דרבי דברי ר' עקיבא אשכחנן [נ"א: תמצאנן אף] במס' נדרותא בפ' הקומץ את המנחה (דף). ואשכחנן [נראה זה תמצא] ערב בגמ' דלא תצא אשה במחט נקובה (קטן טו), אקשייהו אביי לרב יוסף מדברי הברייתא. ואותביה בר יוסף הוהם קסבר ר"מ לילה זמן תפילין ושבת זמן תפילין.